

Zdenka Mihelič

Baška grapa ima bogato kulturno in naravno dediščino ter pristne, povezane ljudi z mnogo idejami. Na sliki je značilni kozolec v Rutu, v ozadju je Veliki Raskovec. Foto Laura Brovč

Baška grapa nova članica Gorniških vasi

Četrta slovenski kraj v mednarodni mreži

V okviru prireditve 3. Stržiškarski dan cvetja Črne prsti so 24. maja v Domu krajanov v Stržiščah slavnostno podpisali listino ob vstopu Baške grape v mednarodno mrežo Gorniške vasi.

Dolina Baška grapa je poleg občin Jezersko in Luče ter krajevne skupnosti Dovje-Mojstrana četrta slovenska članica v mednarodni družini Gorniške vasi, ki vse od leta 2008 združuje alpske kraje, danes jih je že 43, ki izpolnjujejo cilje Alpske konvencije in svoj turizem razvijajo na temeljih gorniške tradicije, predvsem osnovnih gorniških dejavnosti, brez velike turistične infrastrukture in s trajnostnim pristopom. Naslednja slovenska kandidatka za vstop je Sorica v občini Železniki. Poleg Baške grape v letu 2025 vstopata med

gorniške vasi še švicarski občini Lauenen (kanton Wallis) in Campo Vallemaggia (kanton Tessin).

Delu občine Tolmin so naziv Baška grapa – gorniška vas uradno podelili 10. decembra 2024 v Innsbrucku, 24. maja pa sta pod Črno prstjo listino, ki izraža zaveznanost vrednotam mreže in razvoju s poudarkom na kakovosti življenja lokalnih prebivalcev, pohodništvu kot vodilni dejavnosti ter povezovanju naravne in kulturne krajine, podpisala tolminski župan Alen Červ in predsednik Planinske zveze Slovenije (PZS) Jože Rován. Zbrane sta nagovorila tudi Švicar Thomas Rose, član mednarodnega odbora Gorniških vasi, in Nataša Bratina, generalna direktorica Direktorata za prostor in graditev na Ministrstvu za naravne vire in prostor.

Predsednik PZS Jože Rován je ob podpisu v čudovitem okolju, kjer je bil posnet prvi slovenski zvočni celovečerni film *Na svoji zemlji* ter kjer sta se rodila prvi gorski tek in prvi gorski maraton v Sloveniji, dejal: "Baška grapa je dolina, kakršnih je malo – odmaknjena, divja in prav zato toliko pristnejša. Njena geografska odmaknjenost ji je podarila nekaj dragocenege: ohranjenost. Tu se zdi, kot da je čas počasnejši in življenje tesneje povezano z ritmom narave. Vendar

Članice mreže Gorniške vasi (Bergsteigerdörfer) si prizadevajo za trajnostni razvoj, sonaravni turizem, ohranjanje kulturne krajine in krepitev življenja v gorskih skupnostih. Članice omrežja v praksi ureničujejo trajnostni razvoj in cilje ter protokole Alpske konvencije, med drugim turizem, ki temelji na doživljanju in opazovanju narave, s poudarkom na pohodništvu in dejavnostih, ki ne zahtevajo velike turistične infrastrukture. Gobjo gorsko kmetovanje in gozdarstvo z lokalnimi produkti in proizvodi, se zavzemajo za varovanje narave in pokrajine, trajnostno mobilnost ter ohranjajo živ značaj gorskih vasi. Projekt vodi Planinska zveza Avstrije (ÖAV) v sodelovanju s planinskimi zvezami Južne Tirolske (AVS), Nemčije (DAV), Italije (CAI), Švice (SAC) in Slovenije, kjer je nacionalni nosilec PZS.

pa ni odrezana od sveta. Železnica že dolgo povezuje dolino na eni strani z Bohinjem in na drugi s Posočjem in jo tako umešča v srce dogajanja – v stik z obiskovalci, pohodniki, kolesarji in raziskovalci gorskega sveta. Skozi grapo se prebija tudi ozka cesta, s katere se odpirajo čudoviti razgledi na reko pod nami in zaselke na strmih pobočjih. Ta edinstveni preplet odmaknjenosti in odprtosti je pomembna vrednota današnjega časa. Baška grapa ni zgolj kraj, kamor se umaknemo, je kraj, ki odpira pogled na drugačen, bolj uravnotežen način življenja. Prepričan sem, da bo Baška grapa kot gorniška vas v mednarodni družini prispevala k bogastvu izkušenj, dobrih praks in predvsem k ohranjanju prvobitnosti gorskega sveta, ki ga imamo vsi tako radi." Tolminski župan Alen Červ pa je izpostavil: "Verjamemo, da je prihodnost naših krajev v iskanju ravnovesja med človekom in naravnim okoljem. V turizmu nas vodi načelo 'manj je več', zato želimo obiskovalcem ponuditi pristna, trajnostno naravnana doživetja, ki ne obremenjujejo prostora, ampak ga bogatijo. Z vključitvijo Baške grape v mednarodno mrežo Gorniških vasi želimo ta načela še okrepiti in jih prenesti tudi v ta dragoceni, a pogosto spregledani del naše občine. Veseli nas, da se je skozi pripravo kandidature okrepila povezanost lokalne skupnosti. Ta proces je aktiviral številne posameznike in organizacije, razblinil meje med naselji in ustvaril močan občutek pripadnosti. V tem vidimo enega največjih uspehov projekta že zdaj." Projektna skupina nove članice je med letoma 2019 in 2025 izvedla vrsto dejavnosti, ki so vodile do uradne vključitve v mrežo, med drugim pripravo promocijskega gradiva, spletne strani in vsebin za družbena omrežja. Leta 2025 je izdala brošuro *Baška grapa – neokrnjena narava in srčni ljudje*, ki bo izšla v štirih jezikih in bo obiskovalcem ponujala koristne smernice za pohodništvo ter ogled kulturnih in naravnih znamenitosti. Pomemben korak je pridobitev dvanajstih lokalnih partnerjev projekta, ki so na prireditvi prejeli posebne tablice z logotipom 'Gorniška vas'. Podžupan občine Tolmin in predsednik planinskega društva (PD) Podbrdo Tomaž Štenkler je ob tem poudaril: "Baška grapa s svojo divjo, neukročeno lepoto, bogato kulturno in naravno dediščino ter pristnimi ljudmi predstavlja neodkrit dragulj slovenskega turističnega zemljevida. Pridobitev naziva gorniška vas potrjuje naša prizadevanja za trajnostni razvoj, varovanje narave, ohranjanje tradicije in spodbujanje odgovornega obiskovanja te posebne doline ter njenih številnih razglednih vrhov." Štenkler je projekt vodil skupaj z Alenko Zgaga, članico upravnega odbora PD Podbrdo in predsednico Kulturno tehnično turističnega (KTT) društva Baška dediščina, ki je ob čudovitem vzdušju na prireditvi dejala: "Domačini so ob tej priložnosti zares začutili, da so v središču dogajanja, in ne na koncu sveta. Čutilo se je posebno vzdušje, veliko nam je pomenila množičnost obiska iz drugih gorniških vasi, tako iz tujine kot tudi vseh slovenskih. Ob dobrem programu in številnih gostih so se kresale odlične zamisli o prihodnjem sodelovanju."

H kulturnemu odmevu slovesnega programa v organizaciji Občine Tolmin ob sodelovanju KS Stržišče, PD Podbrdo, KTT društvom Baška dediščina, TD Podbrdo in PD Bohinjska Bistrica, ki se ga je udeležilo 350 obiskovalcev, številni so prišli tudi z vlakom in peš, so prispevali Manca Špik, Vokalna skupina Snežet, Kariške čeeče, otroški pevski zbor OŠ Simona Kosa Podbrdo ter moderatorki Marjana Gerčman in Martina Kolenc Novak. Seveda ni manjkalo niti druženje ob tipičnih domačih jedeh in glasbi ansambla Damačica, na stojnicah pa so se predstavili lokalni ponudniki. ○

Baška grapa je s svojo divjo, neukročeno lepoto neodkrit dragulj slovenskega turističnega zemljevida. Pogled na vas Stržišče.
Foto Majda Rojc

Vodja projekta Tomaž Štenkler, predsednik Planinske zveze Slovenije Jože Rovar, župan Občine Tolmin Alen Červ in vodja projekta Alenka Zgaga ob slovesnem podpisu pristopne deklaracije Baške grape v mrežo Gorniških vasi. Foto Cene Panjtar

